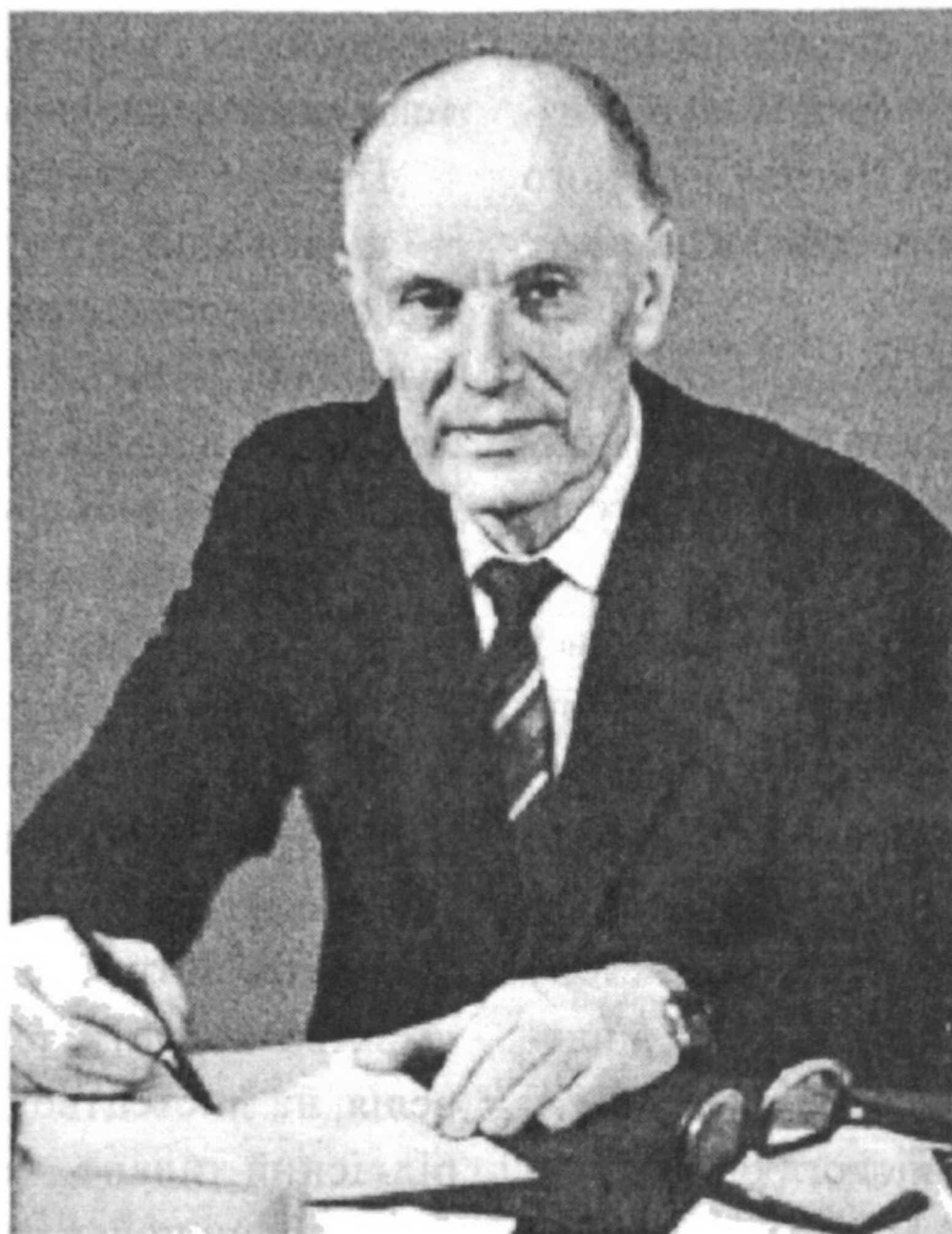

Борису Патону – 85

«Як частина планетної живої природи ми, – дійшов висновку Володимир Вернадський, – інстинктивно та неусвідомлено яскраво відчуваємо загадку життя. Це найглибший вияв самосвідомості, коли мисляча людина намагається визначити своє місце не тільки на нашій планеті, а й у Космосі». Таким місцем для Бориса Євгеновича Патона стала Національна академія наук України. Він очолює її з 1962 р.

Борис Євгенович Патон народився 27 листопада 1918 р. У 2003 р. весь науковий загал, уся інтелігенція нашої країни відзначають 85-річчя від дня народження видатної людини, визначного вченого та організатора науки, великого громадянина України. Ця дата збігається з ювілеєм Національної академії наук, заснованої у 1918 р. Тому урочистості – фундація Академії та день народження її сьогоденішнього президента – традиційно поруч.

Могутність особистості, духу, широта наукового діапазону, енциклопедична ерудованість Бориса Патона не тільки вражають, а й, головне, спонукають замислитися над одвічними категоріями людського буття, смислом і цінністю життя й усвідомити, що воно має сенс, якщо спробувати йти життєвим шляхом так, як торує його людина науки, президент НАН України.

Науковим працям Б. Є. Патона притаманний оригінальний методологічний підхід, глибокий та всебічний аналіз явища чи певної системи, неординарний погляд на об'єкт дослідження.

Б. Є. Патон набув світової слави як учений, організатор науки, котрий наполегливо, послідов-

но і віддано, з винятковою енергією здійснює свою складну і значиму діяльність. Він принциповий і суворий, навіть різкий критик, гідний і сильний супротивник у наукових дебатах, але вчений, який мислить на перспективу, масштабно, тонко відчуваючи філософію часу й ті неминучі зміни, що приносить нове мислення.

У минулому столітті, коли Володимир Вернадський та його однодумці створювали Академію наук і як її архіважливу структуру –

Національну бібліотеку Української держави, яка цього року так само відзначає 85-ліття, тільки в сміливій уяві можна було побачити динаміку розвитку наукового знання. Перший президент Академії наук не тільки прозріливо накреслив його перспективу, а й доклав усіх зусиль, щоб воно мало скарбницю, у якій би концентрувалося та систематизувалося. Знання, інформація продовжують організовуватися, збиратися, стимулюючи наступний виток піднесення наукової думки, допомагаючи «проникнути науковому знанню в усе людство», що і є одним із найголовніших завдань бібліотеки.

І якщо В. Вернадський ставить цю проблему, то Б. Патон її розв'язує, всією своєю діяльністю підкреслюючи, що бібліотека – установа, де враховується та ведеться облік інтелектуальної праці поколінь.

Нині Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського створює й інші рівні знання, до чого із розумінням та прискіпливою увагою ставиться Б. Є. Патон, ревно й однозначно підтримуючи й захищаючи книгозбірню, глибоко розумію-

чи особливу складність її стану у мінливому суспільстві.

Понад сорок років триває місія опіки президента над академічною бібліотекою.

Отже, вельми принциповим є те, що ідеї засновників і Академії наук, і Національної бібліотеки не тільки потрапили на благодатний ґрунт, а й були підхоплені новими поколіннями дослідників, стали програмою дій для керівників флагмана вітчизняної науки, зокрема для Бориса Патона – гідного спадкоємця науково-організаційних і філософських ідей Володимира Вернадського.

Борис Євгенович належить до тих яскравих особистостей, які мають у собі здатність йти своїм шляхом до накресленої мети. У цьому полягає його суспільне служіння.

«Живу в світі змін», – писав В. Вернадський у буремні роки. Нині, на початку нового тисячоліття, ми теж живемо у світі, хоча й інших, але бурхливих змін. Наука, бібліотека завжди особливо гостро відчували їх вплив. Цим інституціям, швидше за все, й вдається вистояти в будь-яку неgodу лише завдячуючи розважливості та мудрості, вишуканості розуму свого головного керівника.

Приймаючи обґрунтовані далекоглядні управлінські рішення, президент НАН України завжди надзвичайно гнучко враховував і сувору реальність, і специфіку роботи книгозбірні. Ці виважені рішення, спрямовані на підтримку і науки, і бібліотеки, визначають завдання діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на перспективу, підтримують життєдіяльність книгозбірні, підвищують її життєздатність, ефективність функціонування.

Академічна бібліотека, яка за останні роки перетворилась на потужний науково-дослідний комплекс, сучасний бібліотечно-інформаційний центр країни, трансформуючись поступово в інформаційний технопарк, в управлінській політиці Бориса Патона незмінно розглядалась як невід'ємна частина національної культури, у чому теж яскраво відбилися методичні принципи його науково-організаційної діяльності.

Жодні починання, проекти, запропоновані НБУВ, ніколи б не були реалізовані, якби перша особа НАН України з розумінням не ставилася до нових ідей, висунутих Бібліотекою.

Це лише окремі моменти науково-організаційної діяльності президента Академії, оскільки його багатий досвід потребує глибокого та вдумливого осмислення і вивчення, у тому числі щодо бібліотеки як загальнолюдського явища.

Про Б. Є. Патона написано сотні статей, видано кілька книг, утім українська наука в боргу перед своїм президентом, тому що такої книги, у якій було б всебічно, об'єктивно і глибоко відбито велетенську постать Бориса Патона – одного із колосів вітчизняної науки – ще не написано.

Секрет і загадка Бориса Патона як непересічної особистості, блискучого вченого і керівника та організатора науки у тому, що його внутрішнє духовне життя надзвичайно активне, йому цікаве все, що відбувається у навколишньому світі, його життєва енергія спрямована на задоволення ніколи не згасаючої потреби знань; йому було подаровано «мистецтво жити, схоже, за висловом Марка Аврелія, на мистецтво боротьби» – це теж великий і рідкісний таланти, даний далеко не всім. Борису Євгеновичу пощастило його мати. І пощастило й усім тим, хто працював і працює поруч з ним.

Титанічна праця вченого на благо України є взірцем для наслідування, запорукою непорушності фундаменту для її подальшого успішного розвитку, в тому числі й для Національної бібліотеки.

Після урочистостей прийде, як завжди, напружений робочий день, розпланований по хвилину. І це ще більше свято: стояти на своєму звичному робочому місці, біля «мартенівської печі» науки, яку не можна погасити...

*Колектив
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського*